

виконати вимоги, що висуваються кафедрою, і адекватно ставитися як до позитивного результату, так і до наявності виявлених недоліків у виконаній роботі та необхідності їх виправлення.

Висновок. Для подолання академічної прокрастинації необхідно застосувати методики, метою яких являється формування мотивації до вивчення предмету, підвищення впевненості у своїх можливостях, створення навичок ефективності планування в умовах дистанційного навчання, що призводить до регуляції емоційного стану усіх учасників навчального процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Джейн Б. Б. Прокрастинація / Б. Б. Джейн, М. Ю. Ленора. – Львів: Видавництво Старого Лева. – 2018. – С.209-240, 333-352.
2. Філоненко М. М. Психологія спілкування / М. М. Філоненко. – Ужгород: Вид. УжНУ «Говерла», 2008. – 414с.
3. Michinov N. / N. Michinov, S. Brunot, O. L. Bohec, J. Juhel, M. Delaval Procrastination, participation, and performance in online learning environments // Computers & Education. – 2011. – № 56. – P.243-252.
4. Milgram N. / N. Milgram, R.Tenne. Personality correlates of decisional and task avoidant procrastination. European Journal of Personality. – 2000. – №14. – P.141-156.

УДК 378.147.091

Ищенко О.Я.

Львівський національний аграрний університет

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО РОЗРОБКИ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

У статті розглядаються основні підходи до розробки освітніх програм. Ці підходи включають розуміння основних принципів створення такої програми, а саме: присвоєння її елементам кредитів ЄКТС, складання профілю програми; формування у самих викладачів професійно-педагогічної компетентності, вміння використовувати теоретичні знання, розуміти роль національних і галузевих рамок кваліфікації, професійних і освітніх стандартів.

Автор робить акцент на відповідальності кожного викладача, який повинен знати, як визначаються результати навчання і як формуватимуться освітні програми. В статті пропонуються основні стадії розробки освітньої програми, а також подається типова структура профілю програми.

Ключові слова: *освітні програми, профіль освітньої програми, студентоцентричне навчання, компетентнісний підхід, ЄКТС.*

The main approaches to the study program design have been considered in the paper. These approaches include the understanding of main principles of the study program design, i.e. allocation of ECTS credits, designing the study program profile, acquiring professional and pedagogical competence by the academic staff, ability to apply theoretical knowledge, understand the role of national and branch qualification frameworks, professional and educational standards. The authors focuses on the responsibility of every lecturer who should know how to determine learning outcomes and to use them in the designing a study program. The main stages for study program design and the study program profile have been presented.

Key words: *study program, study program profile, student centered education, competence approach, ECTS.*

В статье рассматриваются основные подходы к разработке

образовательных программ. Эти подходы включают понимание основных принципов создания такой программы, а именно: присвоение ее элементам кредитов ЕКТС, составление профиля программы; формирование у самих преподавателей профессионально-педагогической компетентности, умения использовать теоретические знания, понимать роль национальных и отраслевых рамок квалификации, профессиональных и образовательных стандартов.

Автор делает акцент на ответственности каждого преподавателя, который должен знать, как определяются результаты обучения и как будут формироваться образовательные программы. В статье предлагаются основные стадии разработки образовательной программы, а также подается типовая структура профиля программы.

Ключевые слова: образовательные программы, профиль образовательной программы, студентоцентричное обучения, компетентностный подход, ЕКТС.

Вступ. Сьогодні для викладачів вищих навчальних закладів України стає актуальною потреба у нових підходах щодо використання методології створення освітніх програм відповідно до нових вимог передбачених Законом України "Про вищу освіту". Формування навиків з розробки освітніх програм відповідно до положень Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС), на основі національної та галузевих рамок кваліфікації, професійних та освітніх стандартів, компетентнісного та студенто-центричного підходу стало невід'ємним елементом у роботі викладача вищого навчального закладу. При розробці освітньої програми у викладачів повинно бути розуміння основних принципів створення такої програми, а саме: присвоєння її елементам кредитів ЄКТС, складання профілю програми; формування у самих викладачів професійно-педагогічної компетентності, вміння використовувати теоретичні знання, розуміти роль національних і галузевих рамок кваліфікації, професійних і освітніх стандартів.

Сучасний підхід до формування освітніх програм передбачає фокусування на навчальних досягненнях, які й мають стати основою кваліфікації випускника. Кваліфікація як ключовий індикатор компетентності особистості має забезпечити її конкурентоспроможність і успішність.

Огляд статей, джерел.

У колективній монографії «Правові засади реалізації Болонського процесу в Україні» проведено аналіз стану правового забезпечення входження української вищої школи в Європейський простір вищої освіти (ЕНЕА) після приєднання країни до Болонського процесу [4]. Основна увага приділена головним інструментам формування та функціонування ЕНЕА, їх розробленню, легітимізації та практичному впровадженню в Україні. Виділено основні інструменти цього процесу: циклова організація вищої освіти, Європейська кредитна трансфернонакопичувальна система, додаток до диплома європейського зразка, національні рамки кваліфікацій, система зовнішнього і внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, включаючи незалежні агенції зовнішнього забезпечення якості, визнання іноземних кваліфікацій, академічна мобільність, реалізація міжнародних освітніх проектів. Основні аспекти нової парадигми Європейського простору вищої освіти – студентоцентрованого навчання висвітлені у монографії Ю.Рашкевича [5]. Тут наведено і розтлумачено основні поняття і терміни, які стосуються компетентнісного підходу до створення та реалізації освітніх програм нового покоління, які використовуються міжнародною фаховою спільнотою, а

також відображені у новому Законі України “Про вищу освіту” [1]. Описано сучасну методологію побудови освітньої програми з використанням Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи. Наведено методику та формат опису Профілю програми, приклади формулювання результатів навчання на рівні програми загалом та навчальної дисципліни зокрема. Нові підходи до розробки освітніх програм були описані у працях у методичних рекомендаціях авторів В.М. Захарченка, В.І. Лугового, Ю.М. Рашкевича, Ж.В. Таланової [6].

Основний матеріал.

У рамках проекту Тьюнінг було створено модель для розробки, впровадження та забезпечення виконання навчальних планів, які пропонуються навчальним закладом або спільно двома або більше навчальними закладами. Було визначено такі основні кроки процесу розробки навчальної програми, чи то місцевої, чи (міжнародної) інтегрованої / спільної. Всі навчальні програми повинні відповідати наступним умовам:

- Чи визначена суспільна потреба в цій програмі на регіональному/національному/європейському рівні? Чи зроблено це на основі консультацій зі зацікавленими сторонами: роботодавцями, фахівцями та професійними організаціями?
- Чи є програма достатньо цікавою з академічної точки зору? Чи визначені спільні точки прив'язки?
- Чи є необхідні для програми ресурси всередині або, за потреби, ззовні, відповідного(их) (партнерських) закладу(ів)?

Обсяг і складність робіт, пов'язаних із розробленням чи модифікацією освітніх програм відповідно до нових підходів, є на рівні університету суттєво більшими, ніж у випадку проектування освітньої програми на основі традиційних стандартів навчання, сформульованих «нагорі» у вигляді набору нормативних дисциплін. Вони також ставлять нові вимоги до самих розробників освітньої програми. Тому оптимальна організація всього комплексу робіт (підготовка методичного забезпечення, підвищення кваліфікації розробників, створення та опис освітньої програми) мають особливе значення як для результативності самого процесу, так і для забезпечення необхідної якості кінцевого продукту – освітньої програми нового покоління.

Велике значення має залучення до процесу зацікавлених осіб з-поза університетської системи: працедавців, представників професійних організацій, інших громадських організацій. Це особливо важливо на стадії формування концепції програми, моделі фахівця та формулювання основних результатів навчання. Не можна також вилучити із цього процесу студентів, адже сама парадигма створення програми є студентоцентрованою. Особливо корисними студенти можуть бути на етапі призначення компонентам освітньої програми кредитів ЄКТС, формування блоків вибіркового навчальних дисциплін, а також моніторингу та вдосконалення освітньої програми загалом.

Вихідними елементами до розроблення освітніх програм є компетентнісний підхід із використанням ЄКТС, де для досягнення запланованих результатів навчання за освітньою програмою (навчальною дисципліною, модулем) передбачаються певні витрати часу студентом, тобто необхідний і достатній *обсяг навчального навантаження студента*, виражений у кількості кредитів ЄКТС (1 кредит ЄКТС дорівнює 30 годинам). Навчальне навантаження студента охоплює всі види його роботи (самостійну, аудиторну, лабораторну, дослідницьку тощо) відповідно до навчального плану.

Основні стадії розробки освітньої програми

1. Ініціація розроблення/модернізації та формування авторського колективу освітньої програми (бакалаврської/магістерської/докторської).

2. Визначення потреби в освітній програмі – необхідності щодо модернізації наявної або створення нової освітньої програми відповідно до вимог і запитів ринку праці, особистості та суспільства.

3. Аналіз вимог і запитів роботодавців, випускників освітніх програм відповідної спеціальності.

4. Визначення переліку компетентностей фахівця, які необхідно розвинути/сформувані у процесі підготовки за освітньою програмою, що має складатися з обов'язкових компетентностей відповідно до стандарту вищої освіти та додаткових компетентностей, що визначають унікальність/відмінність освітньої програми.

5. Визначення переліку запланованих результатів навчання: нормативних – відповідно до стандарту вищої освіти, та додаткових – відповідно до переліку визначених додаткових компетентностей.

6. Визначення навчальних дисциплін/модулів, що забезпечуватимуть досягнення запланованих нормативних і додаткових результатів навчання.

7. Визначення форм атестації здобувачів вищої освіти за освітньою програмою відповідно до стандарту вищої освіти.

8. Визначення системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти відповідно до вимог стандарту вищої освіти.

9. Визначення інституційної спроможності закладу вищої освіти (наукової установи).

10. Авторський колектив має «пов'язати» визначені компетентності та результати навчання з навчальними дисциплінами/модулями, тобто вирішити: Складання матриці надає можливість авторському колективу виявити, які компетентності не охоплені повною мірою навчальними дисциплінами/модулями, які результати навчання дублюються в різних дисциплінах/модулях тощо, а на цій підставі сформувані остаточний перелік і зміст навчальних дисциплін/модулів освітньої програми.

12. Визначення стратегії досягнення результатів навчання за освітньою програмою (організація освітнього процесу, забезпечення якості, співпраця з роботодавцями в контексті практики, стажування, працевлаштування, організація самостійної роботи, досліджень тощо).

13. Обрання належних підходів і методів навчання та оцінювання результатів після завершення навчання за навчальною дисципліною/модулем, тощо.

14. Складання авторським колективом навчального плану освітньої програми, який визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін/модулів у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення навчальних дисциплін/модулів, форми проведення навчальних занять та їх обсяг у кредитах ЄКТС, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

15. Узгодження освітньої програми з відповідними підрозділами закладу вищої освіти (наукової установи) та її затвердження Вченою радою й керівництвом.

Головним елементом створення програми є „Профіль програми”. Рекомендована структура профілю програми є такою:

Титул (загальна інформація).

А. Мета програми.

В. Характеристика програми.

- C. Придатність випускника до працевлаштування та подальшого навчання.
- D. Стиль викладання та навчання.
- E. Програмні компетентності.
- F. Програмні результати навчання.

Профіль має бути стислим, таким, щоб його можна було опанувати за 5-7 хвилин читання. У профілі програми рекомендується вказувати від 8 до 15 компетентностей загалом. Бажано навести коментар кожної із компетентностей. Можлива додаткова внутрішня класифікація компетентностей (особливо спеціальних залежно від спеціалізації). Ефективний профіль програми дасть чітко зрозуміти студентам та іншим стейкхолдерам, які загальні та фахові компетентності будуть розвинуті, а також потенційну здатність до працевлаштування випускника програми. Для цього рекомендується, щоб профіль визначався у процесі консультацій із відповідними стейкхолдерами, а також був представленим у чіткому та зрозумілому вигляді».

Висновки.

Якщо дотепер галузеві стандарти освіти визначали зокрема переліки нормативних навчальних дисциплін та обсяги їх викладання, то новий закон передбачає, що нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти формулюватиметься в термінах результатів навчання, а переліки навчальних дисциплін визначатимуться самими закладами освіти. Тому обсяг і складність робіт, пов'язаних із розробленням чи модифікацією освітніх програм відповідно до нових підходів є суттєво більшими, ніж у випадку проектування освітньої програми на основі традиційних стандартів навчання, сформульованих «нагорі» у вигляді набору нормативних дисциплін. Нові стандарти освіти ставлять також нові вимоги до самих розробників освітньої програми. З огляду на це кожному викладачеві слід знати і як визначаються результати навчання, і як формуватимуться освітні програми. Тому оптимальна організація всього комплексу робіт (підготовка методичного забезпечення, підвищення кваліфікації розробників, створення та опис освітньої програми) мають особливе значення як для результативності самого процесу, так і для забезпечення необхідної якості кінцевого продукту – освітньої програми нового покоління.

Велике значення має залучення до процесу зацікавлених осіб з-поза університетської системи: працедавців, представників професійних організацій, інших громадських організацій. Це особливо важливо на стадії формування концепції програми, моделі фахівця та формулювання основних результатів навчання. Не можна також вилучити із цього процесу студентів, адже сама парадигма створення програми є студентоцентрованою. Особливо корисними студенти можуть бути на етапі призначення компонентам освітньої програми кредитів ЄКТС, формування блоків вибіркового навчальних дисциплін, а також моніторингу та вдосконалення освітньої програми загалом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII. - URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/print1412707858770643>.
2. Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система [Текст] : довідник користувача : пер. с англ. / ред. перекладу Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова. – 2-ге вид. – Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2015. – 106 с. – ISBN 978-617-607-852-4

3. Національний освітній глосарій: вища освіта / 2-е вид., перероб. і доп. / авт.-уклад. : В. М. Захарченко, С. А. Калашнікова, В. І. Луговий, А. В. Ставицький, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова / За ред. В. Г. Кременя. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. – 100 с. ISBN 978-966-2432-22-0
4. Правові засади реалізації Болонського процесу в Україні: монографія / Колектив авторів: Бугров В., Гожи́к А., Жданова К., Зарубінська І., Захарченко В., Калашнікова С., Козієвська О., Линьова І., Луговий В., Оржель О., Рашкевич Ю, Таланова Ж., Шитікова С.; за заг. ред. В. Лугового, С. Калашнікової: К. – ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014, 156 с.
5. Рашкевич, Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти [Текст] : монографія / Ю. М. Рашкевич. – Львів : Вид-во Нац. ун-ту "Львівська політехніка", 2014. – 168 с. – ISBN 978-617-607-628-5
6. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації / Авт.: В.М. Захарченко, В.І. Луговий, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / За ред. В.Г. Кременя. – К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 120 с. ISBN 978-966-2432-08-4
7. Brenner E., Niehs J. Curricula Development based on Learning Outcomes - An Austrian Case. Implementing Competence Orientation and Learning Outcomes in Higher Education [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://www.he-leo-project.eu/he_leo-handbook/processes_and_practices/_curricula-development-based-on-learning-outcomes-2013-an-austriancase
8. Krasniewski A. Jak przygotować programy kształcenia zgodnie z wymaganiami wynikającymi z Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego? [Електронний ресурс] - Режим доступу : http://www.nauka.gov.pl/fileadmin/user_upload/szkolnictwo/20111107.
9. Wagenaar, Robert (2006) 'An Introduction to the European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS)', in: EUA, Bologna Handbook. Making Bologna Work. Berlin: European University Association.

УДК 378.147

Калинюк Т.В.

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ ІКТ В УМОВАХ
ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Проаналізовано основні підходи до трактування понять «технологія», «інформаційні технології», «інформаційно-комунікаційні технології». Встановлено головні чинники застосування ІКТ у навчальному процесі. Визначено основні напрями використання ІКТ для навчання іноземних мов у дистанційних умовах.

Ключові слова: *технологія, інформаційні технології, інформаційно-комунікаційні технології, іноземна мова, дистанційне навчання.*

The main approaches to the interpretation of the concepts "technology", "information technology", "information and communication technologies" are analyzed. The main factors of ICT application in the educational process are established. The main directions of using ICT for teaching foreign languages in distance conditions are determined.

Keywords: *technology, information technologies, information and communication technologies, foreign language, distance learning.*

Проанализированы основные подходы к трактовке понятий «технология», «информационные технологии», «информационно-коммуникационные